

ских В.Е., Москва, 2004, стр. 240

2. Официальный монитор РМ № 63-64 от 16.05.2002 года

3. Сосна Б., Горелко Н. «Возмещение материального и морального ущерба по законодательству Молдовы. Справочное, практическое пособие», Кишинев, 2002, стр. 72; см. также Сосна Б., Аворник Г., «Возмещение материального вреда по трудовому законодательству», Москва, журнал «Гражданин и право», № 9-10, 2002 г.; см. также Сосна Б., «О некоторых проблемах возмещения материального и морального вреда, причиненного незаконными увольнениями и другими нарушениями трудовых прав», Москва, журнал «Адвокатская практика», № 2, 2002 год; см. также Сосна Б., Аворник Г., Обязательное страхование гражданской ответственности за ущерб, причиненный автотранспортными средствами», Кишинев, журнал «Бизнес право», № 2, 2008 г., стр. 70-74; см. также Сосна Б., «О некоторых вопросах страхования в Республике Молдова», Кишинев, журнал «Закон и жизнь», № 10, 2007 г., см. также Сосна Б., Попушой К., «Правовое регулирование обязательного страхования», Кишинев, журнал «Fin Consultant», № 10, 2007 г., см. также Сосна Б., Ротару И., Булгару А «Ответственность водителей автотранспортных средств за нарушение правил дорожного движения», Кишинев, журнал «Бизнес право», № 6, 2007 г., см. также Сосна Б., Аворник Г., «Возмещение морального вреда по законодательству РМ и РФ: прошлое, настоящее и будущее», Кишинев, журнал «Закон и жизнь», № 10, 2002 г., см. также Сосна Б., Аворник Г., «Понятие материального и морального ущерба (вреда) и ответственность за его причинение», Кишинев, журнал «Закон и жизнь», № 7, 2002 г.; см. также Сосна Б., «Возмещение морального вреда: теория и практика Молдовы, зарубежных стран и Европейского суда по правам человека», Кишинев, журнал «Закон и жизнь», № 1, 2003 г.

UNELE ASPECTE PRIVIND INTERPRETAREA ȘI APLICAREA ACTELOR OFICIALE

Mihai CORJ,
doctor în drept, conferențiar universitar

SUMMARY

In this article the author reflects on the legal institutions – interpretation and application of official acts. The author elucidates this problem in the light of doctrine, legislation and practice used in the Republic of Moldova in interpreting of some legislative and normative acts and then in application of their provisions.

Prin interpretare se înțelege în mod obișnuit lămurirea unui text obscur: un text imprecis este precizat printr-o operație logico-rațională. Această optică se bazează pe o prezumție: doar textele obscure au nevoie să fie interpretate; există o categorie aparte de texte care nu necesită această operație: textele clare. În cazul textelor normative această prezumție este una falsă; ea nu mai corespunde realității. În practica dreptului, a interpreta înseamnă a determina și a preciza principiul aplicabil unei situații date, folosind un ansamblu de procedee specifice. Interpretarea este astfel o etapă a procesului de aplicare a legii. Interpretarea este necesară nu doar pentru că legea este imperfectă, ci pentru că natura intrinsecă a legii este generalitatea, ceea ce înseamnă că interpretarea nu este o operațiune ocazională, ci una constantă, necesară în cadrul oricărui proces de aplicare a legii [1].

Conform Dicționarului explicativ[2] a interpreta înseamnă: a explica, a da unui lucru sau unui text de lege o anumită semnificație; p. ext. a comenta.

Interpretarea constituie o operațiune logico-rațională care, lămurind înțelesul exact și complet al dispozițiilor normative, oferă soluțiile juridice adecvate pentru diferitele situații cu care ne confruntăm [3].

Inițial a dominat principiul conform căruia **“nu poate interpreta legea decât cel ce a făcut-o”** (*ejus est interpretari legem cujus est condere*).

Interpretarea are drept scop scoaterea în evidență a conținutului exact și complet a prevederilor normativ-juridice.

Există o multitudine de principii specifice diferitelor materii juridice, însă noi ne propunem să evidențiem mai jos următoarele principii [4]:

- *Tot ceea ce nu este prohibit este permis, altfel spus, se admite tot ceea ce legea nu interzice.* Acest

principiu rezultă din fundamentul ordinii juridice, care este libertatea individuală;

- Regula continuității interpretării (*Minime sunt mutanda quae interpretationem certam semper habuerunt*);

- Principiul efectului util (*actus interpretandus est potius ut valeat quam ut pereat*);

- Controlul interpretării în raport cu rezultatul practic. Se aplică argumentul *ad absurdum*;

- Dispozițiile generale nu derogă de la cele speciale (*generalia specialibus non derogant*);

- Trebuie să interpretăm întotdeauna cu bun simț.

Interpretarea dreptului cunoaște mai multe forme: oficială și neoficială, unde interpretarea oficială poate fi divizată în: autentică, judiciară(cauzală) și administrativă.

În procesul interpretării normelor juridice urmează a fi aplicate următoarele metode: metoda logică, metoda gramaticală, metoda

sistematică, metoda istorică, metoda teleologică.

Atîta timp cît o lege e în vigoare, ea urmează să fie realizată practic și astfel se va face neapărat uz de metodele interpretării. Interpretarea poate fi: literală, extensivă și restrictivă.

Litera legii ne obligă la interpretarea literală exactă a conținutului legii, a conținutului normei juridice. Uneori normele juridice sunt nesocotite, neglijate, încălcate de subiecți. În aceste cazuri poate fi vorba de abuzuri de drept și fraude la lege. În cazul abuzului de drept se încalcă spiritul legii.

Orice normă de drept urmează a fi transpusă în viață. Realizarea în fapt a prevederilor unei norme de drept este un proces complex și are loc prin intermediul mai multor forme. Există diferite opinii cu referire la formele realizării dreptului, însă cert este faptul că acestea conțin: **realizarea dreptului prin respectarea și executarea dispozițiilor legale și realizarea dreptului prin aplicarea normelor juridice**. Prin respectare se realizează normele prohibitive. Esența acestei forme se manifestă prin abținerea de la săvîrșirea unor acțiuni interzise de lege. Executarea dispozițiilor legale necesită acțiuni active ce rezultă din prevederile imperative ale normelor juridice. Aplicarea ca formă specială de realizare a dreptului constituie o activitate complexă a subiecților special împuterniciți de a face acest lucru, prin îmbinarea diferitor acte de comportament.

Aplicarea, ca formă specială de realizare a dreptului, poate fi definită ca o activitate practică a statului prin care acesta, prin intermediul organelor sale, înfăptuiește prevederile normelor juridice, acționînd ca titulari ai puterii de stat, activitate ce se desfășoară în formele oficiale stabilite prin lege [5].

Aplicarea dreptului nu poate fi făcută de către orice organ al statului. Aplicarea normelor cade în sarcina organelor administrative și

judiciare. Actele de aplicare emise de aceste organe, deși diferă în multe puncte, au cîteva trăsături comune, ce le deosebesc de actele normative. Actele de aplicare sunt individuale, adică se referă la subiecte concret determinate, în timp ce actele normative sunt generale și impersonale.

Indiferent că actul de aplicare este administrativ sau judiciar, activitatea de aplicare presupune următoarele etape: determinarea stării de fapt, aplicarea normei faptelor constante, elaborarea și emiteria actului de aplicare, executarea actului de aplicare [6].

Avînd în vedere importanța deosebită a actelor Parlamentului, necesitatea instituirii de mijloace, metode și tehnici prin care raporturile sociale iau formă juridică, a realizării unor principii unificate în materie de creație legislativă pentru asigurarea elaborării și adoptării unor acte legislative de calitate și eficiență, precum și necesitatea asigurării compatibilității actelor legislative cu legislația comunitară prin procedura de armonizare, în temeiul art.72 alin.(3) lit.r) din Constituția Republicii Moldova, Parlamentul a adoptat **Legea nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative** [7].

Noi ne vom opri atenția asupra faptului interpretării autentice a actelor legislative. Conform prevederilor statuate de către legiuitor la art. 42 alin.(1) din legea 780-XV din 27.12.2001, interpretarea actelor legislative reprezintă un sistem de operațiuni logice prin care se explică sensul exact și complet al dispozițiilor normative.

În temeiul alin.(3) art.42 din legea citată, interpretarea este oficială cînd se face prin acte legislative de interpretare.

O interpretare oficială a actelor legislative poate fi efectuată de către Curtea Constituțională și Parlamentul Republicii Moldova. Conform prevederilor art. 43 alin. (1) din legea nr.780-XV din 27

decembrie 2001 privind actele legislative, interpretarea oficială a Constituției și a legilor constituționale ține de competența exclusivă a Curții Constituțional, iar la alin. (2) este stipulat expres faptul că, interpretarea oficială a actelor legislative altele decît cele de la alin. (1) ține de competența exclusivă a Parlamentului, astfel conchidem, că **interpretarea oficială a legilor organice și ordinare a hotărîrilor și moțiunilor legislativului constituie una din atribuțiile corpului legislativ**.

Conform prevederilor art. 44 alin.(1) din legea nr.780-XV privind actele legislative, Constituția și legile constituționale sînt interpretate prin hotărîri adoptate de Curtea Constituțională cu votul a cel puțin 4 judecători, iar în temeiul alin.(2) actele legislative altele decît cele de la alin.(1) sînt interpretate de Parlament prin acte legislative de aceeași forță sau de o forță juridică superioară, astfel **actele legislative de interpretare urmează ca minimum să aibă aceeași forță juridică ca și actul normativ interpretat**. Cu regret trebuie să constatăm faptul că în Republica Moldova încă mai este posibil uneori ca actul de interpretare să aibă o forță juridică inferioară actului interpretat.

În temeiul art. 45 din legea privind actele legislative, actul legislativ de interpretare nu are efecte retroactive, cu excepția cazurilor cînd prin interpretarea normelor de sancționare se creează o situație mai favorabilă subiectului de drept.

Aplicarea actului legislativ în timp, în spațiu și cercului de persoane deseori devine cam dificilă din vare motive.

Conform prevederilor art. 46 alin.(1) actul legislativ produce efecte numai în timpul cît este în vigoare și nu poate fi retroactiv sau ultraactiv, însă în temeiul prevederilor alin. (2) au efect retroactiv doar actele legislative prin care se stabilesc sancțiuni mai blînde.

În temeiul art. 47 alin.(1) din legea citată, acțiunea actului legislativ încetează dacă acesta: a) este abrogat; b) este declarat nul prin hotărâre definitivă a instanței competente; c) a ajuns la termen; d) s-a consumat; e) a devenit caduc.

Conform prevederilor art. 48 alin.(1) din legea privind actele legislative, actul legislativ se aplică pe întreg teritoriul Republicii Moldova, precum și în locurile considerate drept teritoriu al statului, cu excepțiile stabilite de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și de legislația în vigoare.

În conformitate cu prevederile inserate de legiuitor al art. 49 alin. (1) actul legislativ se aplică tuturor persoanelor fizice și juridice, iar conform alin.(2) excepțiile de la aplicarea actului legislativ subiecților prevăzute la alin.(1) sînt stabilite prin tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și principiile universale ale dreptului internațional.

Conform art.1 alin.(3) din Constituție, Republica Moldova este un stat de drept.

Dacă e să vorbim despre existența sau mai exact edificarea statului de drept și funcționarea acestuia, apoi în/la practică se identifică un cu totul alt tablou mult mai sumbru. Nu pot să pricep despre care stat de drept discutăm: despre ecel pomenit pe hîrtie, însă cînd va resimți cetățeanul simplu că trăiește într-un astfel de stat unde domină legea și nu abuzul demnitarilor.

Cine face legi e în afara oricăror legi? Gheorghe Mazilu spunea: Legile sunt adesea elaborate de legiuitori.

Uneori autoritățile publice centrale menite/chemate să aplice legea în calea lor mai întîmpină și obstacole/dificultăți și atunci acestea propun cea mai simplă soluție: Să intervină pe lîngă subiecții abilitați cu dreptul de inițiativă legislativă în scopul amendării a unor dispoziții a legii.

Exemplificăm: Ministerul Justiției în loc să aplice legea în vigoare [8] și să radieze Partidele Politice care nu au participat la 2 campanii electorale consecutive pentru alegerea Parlamentului sau nu au acumulat un număr de voturi anume, din registrul partidelor politice, propune Guvernului să intervină către Parlament cu un proiect de lege prin care s-ar exclude unele prevederi din Legea cu privire la partidele politice.

Actualmente conform normei constituționale inserate la art.73 există patru subiecți abilitați cu dreptul de inițiativă legislativă: deputații în Parlament; președintele RM; Guvernul; Adunarea Populară a UTA Găgăuzia.

Cunoaștem cu toții că, sau produs niște mișcări “tectonice” pe eșichierul politic și unii subiecți abilitați cu dreptul de inițiativă legislativă(deputați) ș-au exprimat intenția de a adera la o altă formațiune politică și chiar de-a prelua conducerea unor partide politice, eveniment care de altfel sa și produs deja.

În temeiul art.22 alin.(2) lit.c) din Legea nr. 294-XVI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice această formațiune politică și nu numai (în total 15 PP) urmau să fie radiate din Registrul Partidelor Politice.

Există cîteva căi care pute-au fi parcurse de către subiecții abilitați cu dreptul de inițiativă legislativă, care în acelaș timp se enumără și printre subiecții(deputatul/deputații) abilitați cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională: *Primo* – înaintarea în Parlament a unei inițiative legislative cu privire la modificarea unor prevederi din Legea privind partidele politice; *Secundo*- deputații fiind printre subiecții care pot sesiza Curtea Constituțională, concomitent puteau depune o sesizare la Curtea Constituțională privind neconstituționalitatea respectivelor prevederi. Însă nu sa întîmplat să fie așa.

Suntem impu-și de situație să credem, că ei, respectivii deputați ave-au un girant mai bun și deaceea nu au întreprins nici una din acțiunile date.

Astăzi Ministerul Justiției constată faptul că, prevederile inserate de legiuitor la art.22 alin.(2) lit.c) din Legea nr. 294-XVI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice care urmau a fi aplicate de către Ministerul Justiției prin înaintarea unei acțiuni în acest sens la Curtea de Apel Chișinău prin care urma să ceară dizolvarea unor partide politice, contravin (nu sunt conforme) Constituției și art.11 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, atunci mă întreb, **de ce în calitate de subiect abilitat cu dreptul de-a sesiza Curtea Constituțională, ministrul justiției nu a dispus sesizarea Curții în acest sens? Este evident faptul cînd Curtea Constituțională adopta o hotărâre în acest sens, Parlamentul urma(era obligat) să i-a atitudine.**

Cunoscînd practica jurisdicțională a Curții Constituționale aș fi tentat să afirm că ipotetic vorbind prevederile respective (art.22 alin. (2)lit.c)) din Legea privind partidele politice erau să fie recunoscute drept constituționale de către Înalta Curte prin votul majoritar sau în cel mai rău caz prin paritate de voturi cînd cauza se sistează. Nu vād cum Curtea Constituțională ar fi declarat respectivele prevederi neconstituționale.

Este cunoscut faptul că un proiect de act legislativ trebuie să fie fundamentat, avizat și expertizat.

În temeiul art.22 alin.(2) lit.a) din legea nr.780-XV din 27 decembrie 2001 privind actele legislative, **expertiza juridică este obligatorie pentru toate proiectele de acte legislative avînd menirea de a contribui la asigurarea concordanței proiectului cu normele Constituției, cu practica jurisdicției constituționale și cu preve-**

derile tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, precum și la coordonarea lui cu legislația în vigoare [9].

Înclinăm să credem că proiectul respectiv care în final a devenit o lege organică nr. 294-XVI din 21 decembrie 2007 a trecut cu brio și expertiza juridică. Proiectul a fost expertizat la Consiliul Europei și deasemenea de către experți interni după cum afirma președintele comisiei juridice a legislativului de atunci.

Parlamentul de legislatură a XVI-a a considerat sintagma/dispozițiile respective drept conforme cu prevederile art.41 din Constituție, cu practica Curții Constituționale și cu prevederile tratatelor internaționale, inclusiv art.11 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, iar astăzi organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului de legislatură a XVIII-a va considera aceleași prevederi de la art.22 alin.(2) lit.c) din legea privind partidele politice contrare prevederilor art.41 din Constituție și respectiv art.11 din Convenție.

Avem o situație foarte confuză, când Parlamentul Republicii Moldova de o legislatură susține faptul deplinei concordanțe a prevederilor din legea privind partidele politice cu normele constituționale și a tratatelor internaționale, iar actualul Parlament de legislatură a XVIII-a urmează să i-a o decizie diame-tral opusă. Aici este ceva putred la mijloc (e ceva putred în Danemarca. *Tragedia Hamlet de William Shakespeare*).

Din '90 încoace se resimte o problemă foarte acută privind calitatea componenței corpului legislativ.

Consider că este foarte dificilă situația unor deputați care în Parlamentul Republicii Moldova de legislatură a XVI-a au votat

această lege, iar astăzi tot aceiași deputați sunt gata să voteze deja modificările propuse, iar unde mai pui că unii deputați se numără printre coautorii proiectului de lege și au fost raportori atât din partea Comisiei juridice cât și în calitate de coautor al proiectului respectiv [10].

La examinarea proiectului de lege privind partidele politice în lectura a doua [11], președintele comisiei juridice spunea, că experții susțin teza "degradării" Partidelor Politice, atunci când acestea în timpul a 2 companii electorale parlamentare nu obțin susținerea din partea alegătorilor. O întrebare retorică. La ce bun persoana respectiva ce cu atîta înverșunare a promovat introducerea acelei prevederi ce comportă un caracter punitiv, astăzi a venit și a preluat conducerea unei asemenea formațiuni politice care conform prevederilor legislației în vigoare urma să fie dizolvată? Pe semne că persoana respectivă avea garanția în "buzunar" că acest partid nu va fi radiat din Registrul Partidelor Politice, fiindcă va fi propusă amendarea legislației la acest compartiment.

Pittakos din Mitilene spunea: Suportă legea pe care tu însuși ai făcut-o [12].

Maxima aceasta relevă cum ar trebuie să se comporte un reprezentant al corpului legislativ.

Oportuniștii vor vota acest proiect fiindcă este în exclusivitate un cadou generos din partea Alianței pentru Integrare Europeană pentru aceștea/ei în primul rînd și apoi pentru celelalte formațiuni politice.

Formațiunea respectivă în folosul căreia este promovat acest lobby a acumulat la alegerile parlamentare din 05 aprilie 2009 un număr mai mic de voturi, decît numărul de membrii necesar pentru înregistrarea unui partid, iar la scrutinul

din 29 iulie 2009 nu a participat, deci în temeiul art.22 alin.(2) lit.c) din legea privind partidele politice urma să fie inițiată procedura dizolvării partidului.

Mă întreb retoric, Oameni buni ce fel de ființe sunt acei care cu insistență au promovat în 2007 votarea unei legi cu respectivele restricții pentru partidele politice, iar astăzi sunt gata și susțin că, **cea ce cu atîta insistență au promovat pe cînd erau majoritari contravine normelor constituționale și Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.**

Cu regret acesta-i soiul de parlamentari care au venit cu "*spiska*" pe listele de partid și consider că nu ar fi deloc de prisos de-al cita pe Benjamin Disraeli, care într-o zi le-a zic colegilor săi din parlament:

-Domnilor, jumătate dintre d-tră sunteți niște proști.

Cuvintele lui produsera efectul unui fulger într-o zi senină. Toată lumea fu scandalizată și i se ceru să-și ia cuvintele înapoi.

Disraeli acceptă și răspunde prompt:

-Domnilor, jumătate dintre D-tră nu sunt proști [13].

Acest lucru îl putea spune numai un scriitor, un prim-ministru al Marii Britaniei de origine evreească.

În opinia autorului noi nu suntem în drept să dăm asemenea calificative ca, ar fi catalogate drept insulte etc., însă parafrazîndu-l pe Benjamin Disraeli putem spune cu referire la corpul legislativ al Moldovei următoarele:

"Jumătate din componența corpului legislativ este prost pregătită pentru a legifera".

"Jumătate din componența corpului legislativ are competențele necesare de-a legifera".

Esența lucrului bine judecat constă în nuanțe, care în cazul nostru sunt noțiuni/termeni. Ex.: În temeiul art.64 alin.(3) din Consti-

tuție, Parlamentul urmează să stabilească numărul de vicepreședinți ai Parlamentului Republicii Moldova. Regulamentul Parlamentului la art.art.7, 10, 11 și 15 indică asupra faptului existenței funcției de vicepreședinte al Parlamentului, iar noi astăzi ne-am trezit că Parlamentul fără a respecta prevederile normei constituționale (art.64 alin. (3)) și respectiv prevederile regulamentului Parlamentului (art.7 și art.10) la 12 mai 2009 instituie o nouă funcție care nu este prevăzută nici de către una din normele din Constituție sau din Regulamentul Parlamentului.

Prin hotărârea Parlamentului RM nr.4-XVII din 12 mai 2009 privind stabilirea numărului de vicepreședinți ai Parlamentului [14] au fost stabilite/instituite funcția de prim-vicepreședinte al Parlamentului și două unități pentru funcția de vicepreședinte al Parlamentului. În temeiul art.64 alin.(3) din Constituția Republicii Moldova și al art.10 din Regulamentul Parlamentului a fost ales prim-vicepreședintele Parlamentului [15] și în temeiul art.2 din hotărârea nr.7-XVII din 12 mai 2009 [16] prim-vicepreședintele Parlamentului este din oficiu membru al Biroului permanent al Parlamentului.

Cu regret același lucru îl observăm și la Alianța pentru Integrare Europeană în calitate de majoritate parlamentară, când adoptă hotărârea Parlamentului nr.6-XVIII din 10 septembrie 2009 privind stabilirea numărului de vicepreședinți ai Parlamentului [17] **prin care stabilește o unitate pentru funcția de prim-vicepreședinte al Parlamentului** și trei unități pentru funcția de vicepreședinte al Parlamentului și ulterior această idee este reflectată și în hotărârea Parlamentului nr.7-XVIII din 10 septembrie 2009 privind alegerea prim-vicepreședintelui Parlamentului [18] și respectiv la art.2 din hotărârea Parlamentului nr.10-XVIII din 10 septembrie 2009

privind componența numerică și nominală a Biroului permanent al Parlamentului [19].

Am blamat acest lucru când inițial comuniștii au instituit o asemenea practică și acum la fel când AIE a preluat această practică vicioasă.

În normele de drept invocate nu se face nici o reflecție asupra termenului/funcției de prim-vicepreședinte al Parlamentului, ci numai la funcțiile de vicepreședinți. Dacă e să analizăm separat dispozițiile alin.(3) art.64 din Constituție, atunci vom spune că este folosit de către legiuitor pluralul, deci este vorba de 2 și mai multe funcții de vicepreședinte și am putea spune că aplicând metoda gramaticală a interpretării prin noțiunea dată de vicepreședinți poate fi acceptată și funcția de prim-vicepreședinte al Parlamentului, **însă Constituția - legea supremă a societății și a statului este un act legislativ complex care are și o concepție unică, iar termenii utilizați sunt exhaustivi și deaceia pentru a înțelege mai bine aceste nuanțe voi invoca prevederile art. 97 din Constituție, unde este statuată *structura Guvernului*.**

Guvernul este alcatuit din Prim-ministru, *prim-viceprim-ministru*, *viceprim-miniștri*, miniștri și alți membri stabiliți prin lege organică.

La ce bun atunci legiuitorul a introdus expres la art.97 funcția de prim-viceprim-ministru, când judecând astfel era suficient indicarea asupra funcțiilor de viceprim-miniștri.

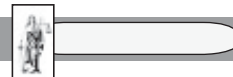
Un argument în plus la cele invocate anterior de către noi sunt prevederile unde legiuitorul **prin legea nr.447-XVI din 28 decembrie 2006 pentru modificarea și completarea unor acte legislative [20] completează legea serviciului public nr.443-XIII din 4 mai 1995 [21] cu anexa nr.4, unde sunt redate/incluse toate funcțiile de demnitate publică exhaus-**

tiv și de la 1 ianuarie 2009 aceste funcții de demnitate publică sunt incluse/preluate deja în legea nr.158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public.

În anexei nr.2 la legea nr. 158-XVI din 4 iulie 2008 **cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public sunt stabilite toate funcțiile de demnitate publică și printre acestea nu se regăsește funcția de *prim-vicepreședinte al Parlamentului*. În temeiul art.4 alin.(3) lit.a) din legea nr.158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, prevederile prezentei legi nu se aplică persoanelor ce exercită funcții de demnitate publică specificate în anexa nr.2 [22].**

Deasemenea în anexa nr.2 *Salariile lunare ale persoanelor din cadrul autorităților publice, alese în funcție conform prevederilor Constituției Republicii Moldova* din Legea nr. 355-XVI din 23.12.2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar, funcția de prim-vicepreședinte al Parlamentului este lipsă/inexistentă [23].

Conchidem că instituirea de către Parlamentul Republicii Moldova de legislatură a XVII-a și respectiv a XVIII-a a funcției de prim-vicepreședinte al Parlamentului este o decizie ilegală neconformă prevederilor constituționale și legale statuate de către legiuitor expres la art.64 alin.(3) din Constituție, art. 10 din Regulamentul Parlamentului [24], anexa nr.2 *Salariile lunare ale persoanelor din cadrul autorităților publice, alese în funcție conform prevederilor Constituției Republicii Moldova* din Legea nr. 355-XVI din 23.12.2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar și respectiv anexa nr.2 din legea nr.158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului

public și restructiv prevederilor hotărârii Parlamentului nr.22-XV din 29 martie 2001. Trebuie să menționăm faptul că pînă în prezent cele cinci anexe ale hotărârii Parlamentului nr.22-XV din 29 martie 2001 cu privire la structura Aparatului Parlamentului, la statul de funcții al Aparatului și al Parlamentului și la asigurarea materială a personalului Aparatului și a deputaților în Parlament **care fac parte integrantă din prezenta hotărâre nu au fost date publicității. În anexa nr.3 ipotetic vorbind ar putea fi vorba despre** statul de funcții aprobat al Parlamentului în număr de 101 unități cu fondul respectiv de retribuție a muncii și grupele de salarizare, fiindă acestea sunt prevederile art.2 din hotărârea respectivă, însă deoarece anexele respective nu au fost publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și nici pe site-ul www.justice.md este o simplă prezumare că așa stau lucrurile, cînd secreto- mania a fost și pe semne mai rămîne a fi în vogă pentru legiuitorul moldav.

Este cert faptul că, legiuitorul a prevăzut expres funcțiile de conducere din cadrul Parlamentului și Guvernului. **Parlamentul nostru brav a instituit funcții pentru persoane concrete, contrar prevederilor normelor constituționale și legale.** Reiterăm faptul că un deputat în Parlamentul de legislatură a XVII-a a exprimat o asemenea opinie, însă în Parlamentul de legislatură a XVIII-a rolurile sau schimbat din opoziție la guvernare și avem liniște totală. O hotărâre a Parlamentului este un act legislativ subordonat Constituției și unei legi organice.

Considerăm că Parlamentul nu a respectat spiritul și litera legii și avem abuz de drept din partea legiuitorului, deoarece el, legiuitorul printr-o lege organică enumeră toate funcțiile de demnitate publică din stat obținute prin alegere și numire, iar funcția de prim-vice-

președinte al Parlamentului nu se regăsește printre ele.

Un alt exemplu nereușit de interpretare și aplicare a unor prevederi constituționale și legale este reflectat în situația existentă astăzi în legislația în vigoare.

În conformitate cu prevederile art.60 alin.(1) din Constituție, Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului.

În temeiul art.61 alin.(3) din Constituție, **alegerile deputaților în Parlament se desfășoară în cel mult 3 luni** de la expirarea mandatului sau **de la dizolvarea Parlamentului precedent.**

Conform prevederilor art.1 alin.(2) din Regulamentul Parlamentului [25], **alegerile deputaților se desfășoară în cel mult 3 luni** de la expirarea mandatului sau **de la dizolvarea Parlamentului precedent.**

Dispoziția/sintagma/propoziția introdusă la alin.(3) al art.76 din Codul electoral “Alegerile anticipate vor avea loc în termen de cel mult 45 de zile de la data intrării în vigoare a decretului.”[Art.76 alin.(3) în redacția Legii nr.894-XIV din 23.03.00, M.O. nr. 59 din 25 mai 2000] o considerăm contrară prevederilor art.61 alin.(3) din Constituția RM și prin urmare legea nr.24-XVII din 15 iunie 2009 privind aplicarea articolului 76 alineatul (3) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997 [26] deasemenea în partea ce ține de termenul de 45 zile contravine prevederilor art.61 alin.(3) din Constituție, unde legiuitorul expres statuează două momente esențiale privind perioada de timp în care urmează să se desfășoare alegerile deputaților în Parlament.

Conform prevederilor art. 94 alin.(2) din Codul electoral [27], în cazul alegerilor anticipate, dacă și după votarea repetată, alegerile

sînt declarate nevalabile sau nule, Președintele Republicii Moldova, prin decret, stabilește data desfășurării alegerilor noi, ținînd cont de **termenul indicat la art.76 alin.(3) din prezentul cod.**

Conform prevederilor art. 7 Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Astfel **considerăm, că a apărut o discordanță între prevederile Codului electoral (art.76 alin.(3) și art.94 alin.(2)), care este o lege organică și prevederile normei constituționale (art.61 alin.(3)).**

Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.2243-IV din 15 iunie 2009 privind dizolvarea Parlamentului [28] în partea ce ține de prevederile art.76 alin.(3) din Codul electoral îl considerăm ca fiind neconform prevederilor normelor constituționale statuate de legiuitor la art. 61 alin.(3) și respectiv art.7.

În temeiul alin.(3) art.61 din Constituție: Alegerile deputaților în Parlament se desfășoară în cel mult 3 luni de la expirarea mandatului sau de la dizolvarea Parlamentului precedent.

Considerăm că Parlamentul a interpretat o prevedere a art.76 alin.(3) Cod electoral [29] care vine în contradicție cu prevederile art.61 alin.(3) din Constituție și respectiv în conformitate cu prevederile statuate la art.7 din Constituție, astfel conchidem, că orice lege sau alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

În opinia mea subiecții abilitați cu dreptul de-a sesiza Curtea Constituțională urmează să întreprindă acțiunile necesare în acest sens. Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova și prin urmare numai Curtea poate exercita la sesizare controlul constituționalității legilor și decretului

Președintelui RM.

Dreptul interpretării oficiale a actelor normative aparține de regulă emitentului, însă interpretarea Constituției este una din atribuțiile Curții Constituționale.

Condițiile de dizolvare a Parlamentului sunt statuate la art.78 alin.(5) și respectiv art.85 din Constituția RM: în cazul imposibilității formării Guvernului; blocarea procedurii de adoptare a legilor timp de 3 luni; dacă nu va fi ales Președintele Republicii Moldova.

Urmare a analizei prevederilor constituționale și legale prevăzute de legiuitor respectiv la art. 61 alin. (3), 78 alin.(5) și 85 alin.(4) din Constituția RM și art.10 alin.(2) din legea nr.1234-XIV din 22 septembrie 2000 privind modul de alegere a Președintelui RM și art.76 alin.(3) din Codul electoral observăm unele carențe sau poate și ceva mai mult. **De regulă dispoziția unei norme constituționale este inițial integral reprodusă în alt act normativ inferior/subordonat/subsidiar Constituției și apoi sunt efectuate reglementări mai vaste a acestui aceluși domeniu.**

Dacă e să depănăm timpul ceva în urmă/înapoi, atunci observăm că una și aceeași persoană publică spunea că modificările în Codul electoral actualmente nu sunt posibile fiindcă există o recomandare în acest sens a Comisiei de la Veneția, iar în ședința plenului Parlamentului RM din 12 iunie 2009 tot aceeași persoană încerca să justifice modificările la Codul electoral. Deci, când dorim e posibil și nu mai ținem cont/seama de recomandările instituțiilor internaționale/regionale, astfel efectuând o altă interpretare a respectivelor recomandări ce ar justifica acțiunile întreprinse de către legiuitor în acest sens.

Și ce-i care mai ieri zice-au că în Codul electoral nu mai pot fi efectuate modificări, completări pînă la alegeri, astăzi când îi întrebi cum explică acest fapt că totu-și au intervenit în legislația electorală,

acestora nu le rămîne nimic altceva decît să srîngă din umeri și să zîmbească sfidător sau ironic. Cu regret trebuie să constatăm că sa instituit **principiul noi avem majoritate, deci noi avem dreptul să decidem și să stabilim dacă o lege este necesară, oportună astăzi pentru noi, că dă mîine se prea poate să fie prea tîrziu.**

Un exemplu elocvent în acest sens este și adoptarea de către Parlament a legii nr. 25-XVII din 15 iunie 2009 pentru modificarea Codului electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997 și apoi promulgarea acestei legi prin decretul Președintelui RM nr.2245-IV din 15 iunie 2009 și publicarea în Monitorul Oficial nr.103 din 16 iunie 2009. Asemenea practici, unde totul se decide în regim de urgență funcționează la noi că, “corabia se pare că are o breșă și se clatină”, deacea majoritatea parlamentară adoptă legea nr.24-XVII din 15 iunie 2009 privind aplicarea articolului 76 alineatul (3) din Codul electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997 și în aceeași zi a fost și promulgată. Acestea sunt numai unele exemple mai proaspete, însă **cu regret observăm că toate legislaturile au ceva specific în activitatea de legiferare.**

Pentru unii a devenit o noutate faptul, cum **aleșii poporului nu doresc ca mulțimea să mai cunoască cu ce alifie se mai ung ei din bugetul statului**, adică care sunt sporurile, îndemnizațiile stabilite prin hotărîrea Parlamentului RM nr.22-XV din 29 martie 2001 cu privire la structura Aparatului Parlamentului, la statul de funcții al Aparatului și al Parlamentului și la asigurarea materială a personalului Aparatului și a deputaților în Parlament, care nu este publicată (Anexele respective) pînă în prezent, iar nepublicarea unui act legislativ atrage inexistența acestuia. **În nuanțe e secretul, iar acesta este plasat în anexele nr.1-5 care pînă în prezent cu toată presupusa democrație nu au fost**

desecretizate, adică publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și respectiv pe site-ul www.justice.md.

Despre acest fapt am scris încă la acel moment, deci în 2001, unde am insistat și asupra acestui moment [30] care, cu regret a fost în Parlament vociferat abea în anul de grație 2009 și preluat în/de presa autohtonă.

Iată textul inserat de către autor în *Lumea cunoașterii*: **“În opinia mea Hotărîrea Parlamentului RM nr. 22-XV din 29 martie 2001 este incompletă, fiindcă nu sunt publicate și anexele care fac parte integrantă/integrală din prezenta Hotărîre. E lesne de înțeles că deputații s-au gîndit că e mai bine ca alegătorul să nu cunoască structura Aparatului Parlamentului, statele de funcții ale Aparatului și ale Parlamentului, și nu în ultimul rînd asigurarea materială a personalului Aparatului și a deputaților în Parlament. Cînd va fi oare această hotărîre contestată?”**

Paradox moldovenesc, Parlamentul amendează /aduce amendamente la un act legislativ nepublicat, deci inexistent. Prin hotărîrea Parlamentului RM nr 309-XVI din 25 decembrie 2008 pentru modificarea articolului 6¹ din Hotărîrea Parlamentului nr.22-XV din 29 martie 2001 cu privire la structura Aparatului Parlamentului, la statul de funcții al Aparatului și al Parlamentului și la asigurarea materială a personalului Aparatului și a deputaților în Parlament [31] se aduc modificări la unele prevederi nepublicate.

Un alt exemplu: Hotărîrea Parlamentului RM nr.442-XV din 24.12.2004 cu privire la raportul comisiei de anchetă privind elucidarea faptelor expuse în interpărările unui deputat [32] nu este publicată pe siteul www.justice.md. Paradoxul moldovenesc constă în faptul că, o perioadă de timp hotărîrea respectivă putea fi accesată de site-ul respectiv, însă după scriu-

tinul electoral din 06 martie 2005 pe saitul www.justice.md hotărîrea Parlamentului nr.442-XV din 24 decembrie 2004 nu mai poate fi regăsită și ne întrebăm de ce oare?

Hotărîrea Parlamentului Republicii Moldova nr. 442-XV din 24 decembrie 2004 nu este publicată pe saitul www.justice.md, însă **noi lucrăm cu originalul și nu cu duplicatul**, deaceia vom indica asupra faptului că, cu textul respectiv se poate lua cunoștință în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 242-245 din 31 decembrie 2004, art.1064.

În Parlamentul de legislatura a XV-a se vede clar că un deputat avea probleme cu legea și numai împăcarea cu președintele RM îl putea salva din situația creată. Cel mai dificil lucru (sau aproape imposibil) este să te lepezi de avere/propritate și atunci deputatul uită de principiile care-i erau călăuză pînă nu demult și deveni un aliat de nădejde al comuniștilor, iar în Parlamentul de legislatură a XVI-a deputatul respectiv reușește să îmbunătățească cadrul normativ că dă, cu patenta nu se mai poate activa în domeniul preferat – darea în locațiune/chirie a caselor, apartamentelor și reușește prin completarea art. 90¹ din Codul fiscal cu alin.(3⁴) rezolvîndu-și/soluționîndu-și problema de drept și astfel aduce claritate în acest domeniu de activitate. Bietul parlamentar uitase sau nici nu știa că funcția de deputat este incompatibilă cu exercitarea altei funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice.

Astăzi legiuitorul este gata aproape zilnic să modifice legislația numai ca să le intre în voie unora că dă altminteri le pot și fona imaginea., uitînd sau poate chiar necunoscînd faptul că, propunerile privind modificarea și completarea actului normativ adoptat nu pot fi prezentate neîntemeiat mai devreme de 6 luni de la emiterea actului. Dacă vorbim de principii, atunci acestea mai cu seamă urmează a fi

întocmai respectate cînd este vorba de fiscalitate.

Problema interpretării oficiale a actelor normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale și-a găsit oglindire într-o altă lege organică [33].

Conform prevederilor art. 15 alin.(1) din legea 317-XV din 18 iulie 2003 **privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale**, interpretarea actelor normative reprezintă un sistem de operațiuni logice prin care se explică sensul exact și complet al dispozițiilor normative.

În temeiul prevederilor alin.(3) interpretarea este oficială cînd se face prin acte normative de interpretare.

Deasemenea trebuie să menționăm faptul că, interpretarea oficială a actelor normative ține de competența autorităților care le-au emis [34].

Conform prevederilor art. 17 din legea nr.317-XV intervențiile pentru clarificarea sensului unor norme se realizează printr-un act normativ interpretativ de același nivel cu actul vizat prin dispoziții interpretative. Deseori interpretarea era lăsată la latitudinea celor care urmau să aplice prevederile actului normativ și în asemenea cazuri vai și amar de soarta celora asupra cărora urmau a fi aplicate aceste prevederi.

În temeiul prevederilor art. 18 al legii nr.317-XV din 18.12.2001 [35] actul normativ se aplică fără limită de timp, dacă în textul lui nu este prevăzut altfel. Actul normativ sau o parte a lui poate avea aplicare temporară. În acest caz, în actul normativ se indică termenul de aplicare ori evenimentul la a cărui survenire actul normativ sau partea lui își încetează acțiunea. Pînă la expirarea termenului stabilit în conformitate cu alin.(2), autoritatea emitentă poate hotărî extinderea sau restrîngerea duratei

de aplicare a actului normativ sau a părții lui. Actul normativ, de regulă, nu are efect retroactiv.

Conform prevederilor stipulate la art. 19 din Legea nr. 317-XV din 18.07.2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale, acțiunea actului normativ încetează dacă acesta: a) este abrogat; b) este declarat neconstituțional sau ilegal prin hotărîre definitivă a instanței competente; c) a ajuns la termen; d) s-a consumat; e) a devenit caduc.

Conform prevederilor art.20 alin. (1) din legea citată, actele normative adoptate de Guvern și de alte autorități ale administrației publice centrale sînt executorii pe întreg teritoriul Republicii Moldova dacă în ele nu se prevede altfel.

Legiuitorul la alin. (2) art.20 din legea nr. 317-XV [36] stipulează faptul că, actele normative ale autorităților unităților teritoriale autonome cu statut juridic special și cele ale altor autorități ale administrației publice locale se aplică în teritoriul administrat, astfel spus **se aplică la nivel local**.

Conform prevederilor art. 21 alin.(1) din legea precitată, actului normativ se aplică asupra tuturor persoanelor, iar la alin.(2) legiuitorul indică asupra faptului că excepțiile de la aplicarea actului normativ sînt stabilite prin tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte și reies din principiile universale ale dreptului internațional.

Guvernul prin hotărîrea nr.361 din 9 iunie 2009 aprobă și prezintă Parlamentului Avizul la proiectul de hotărîre a Parlamentului pentru modificarea hotărîrii Parlamentului nr.22-XV din 29 martie 2001 cu privire la structura Aparatului Parlamentului, la statul de funcții al Aparatului și al Parlamentului și la asigurarea materială a personalului Aparatului și a deputaților în Parlament [37], însă după cum am

menționat anexele respective pînă în prezent nu sunt date publicității, atunci un aviz la proiectul unui act legislativ nu știu dacă mai poate fi astfel considerat drept fundamentat temeinic.

Un exemplu mai nou: Prin decretul Președintelui Republicii Moldova nr.2327-IV din 3 septembrie 2009 privind aprobarea regulamentelor militare ale Forțelor Armate ale Republicii Moldova [38] au fost aprobate: Regulamentul serviciului interior al Forțelor Armate ale Republicii Moldova, Regulamentul serviciului de garnizoană și serviciului de gardă al Forțelor Armate ale Republicii Moldova și respectiv Regulamentul instrucției de front al Forțelor Armate ale Republicii Moldova. Regulamentele respective fac parte integrantă din prezentul decret, însă **noi constatăm că și de această dată legea nu este interpretată și aplicată corect, fiindcă nefiind statuat faptul că, aceste Regulamente ar fi secrete, ele nu sunt publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și deaceia sunt considerate ca inexistente.**

Președintele interimar al Republicii Moldova prin decretul nr. 198-V din 1 martie 2010 [39] a suspendat acțiunea hotărîrii Guvernului nr. 84 din 13 februarie 2010 cu privire la transmiterea unei întreprinderi de stat [40]. În conformitate cu prevederile statuate de legiuitor la art.88 lit. i) din Constituție, Președintele Republicii Moldova urma concomitent, în acest sens să sesizeze Curtea Constituțională, deoarece președintele este în drept să suspende actele Guvernului, ce contravin legislației, pînă la adoptarea hotărîrii definitive a Curții Constituționale.

Un alt exemplu de interpretare și aplicare a unor prevederi ale Codului electoral.

Legiuitorul expres stabilește faptul că, fiecare alegător votează personal. Votarea în locul altor persoane nu se admite. **Biroul electo-**

ral al secției de votare înmînează alegătorului buletinul de vot, conform listei electorale, **numai la prezentarea actului de identitate,** prevăzut la art.53 alin.(3) din Codul electoral, iar alegătorul, primind buletinul de vot, semnează în lista electorală în dreptul numelui său.

Am încercat să exemplific prin analogie ce înseamnă “a prezenta” actul de identitate și ce înseamnă “a înmîna” sau “transmite” că legiuitorul utilizează/folosește și următoarea sintagmă “biroul electoral al secției de votare înmînează alegătorului buletinul de vot”.

În cunoștință de cauză mulți dintre alegători sunt și participanți la traficul rutier în calitate de conducători, iar în temeiul art.11 alin. (9) Regulamentul circulației rutiere aprobat prin hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.552 din 7 august 1995 care a fost în vigoare de la 1 ianuarie 1996 este expres prevăzut faptul că, conducătorul de autovehicul este obligat să prezinte, la cererea lucrătorului de poliție, pentru control permisul de conducere.

Practica a impus reglementarea acestu-i aspect nuanțat în detalii, fiindcă agenții de circulație nu pute-au obține permisele de conducere pentru a le putea verifica originalitatea sau efectuarea reținerii acestora pentru contravențiile comise de către conducătorul auto și deja în noul RCR aprobat prin hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr.713 din 27 iulie 1999 în vigoare de la 05 octombrie 1999 această normă de drept este expusă într-o nouă redacție la pct.10 alin. (2) [41] persoana care conduce un autovehicul trebuie să posede și la cererea lucrătorilor de poliție, este obligată să înmîneze pentru control permisul de conducere valabil pentru categoria din care face parte autovehiculul condus.

Urmare a celor expuse mai sus trebuie să menționăm faptul că, Parlamentul a reglementat anterior acest aspect al efectuării votării prin legea nr. 176-XVI din 22

iulie 2005 pentru modificarea și completarea Codului electoral [42] unde a fost introdus un nou alineat (4) la art.53 al Codului electoral cu următorul conținut: ***Înainte de înmînarea buletinului de vot, unul din membrii biroului electoral al secției de votare aplică pe pagina a 6-a a fișei de însoțire a buletinului de identitate al alegătorului ștampila “Votat” și înscrie data votării, însă cu regret această dispoziție ulterior după cca. un an de zile a fost exclusă de către legiuitor.***

În conformitate cu prevederile alin.(3) art.1 din Constituție, Republicii Moldova este un stat de drept, iar într-un stat de drept supremația legii este garantată și asigurată. Art.61 alin.(2) din Constituție statuează expres faptul că, modul de organizare și de desfășurare a alegerilor Parlamentului este stabilit prin lege organică. În temeiul prevederilor art.72 alin. (3) lit.a) din Constituție, sistemul electoral se reglementează prin lege organică, astfel consider că, Comisia Electorală Centrală și-a depășit atribuțiile și competențele sale în acest domeniu, fiindcă CEC nu era abilitată prin lege să reglementeze aceste relații.CEC-ul prin hotărîrile sale nu poate institui norme primare de drept, aceasta fiind o atribuție exclusivă a Parlamentului, astfel admițîndu-se o ingerință în activitatea legiuitorului.

În cazul exemplului respectiv populația și agenții economici au avut de suportat unele cheltuieli suplimentare în legătură cu faptul, că editorul Monitorului Oficial al Republicii Moldova a interpretat și aplicat greșit prevederile legii. Ex.: AIS “Moldpres” publicînd o ediție periodică a Monitorului Oficial al Republicii Moldova nr.13 la 19 ianuarie 2008 a încălcat dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle inserate la alin. (2) art.23 din Constituție și dreptul constituțional la informare, prevăzut la art.34. Deasemenea AIS

“Moldpres” a încălcat dispozițiile normei de drept prevăzute de către legiuitor la art.5 alin.(1) din legea nr.173-XIII din 6 iulie 1994 privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale, unde este stipulat expres faptul că, **Monitorul Oficial apare periodic, dar nu mai rar de o dată pe săptămână și este alcătuit din următoarele cinci părți...**

Această clauză a fost încălcată de către AIS “Moldpres”, fiindcă conform celor relatate de AIS “Moldpres” în săptămâna cu pricina au fost editate trei ediții ale Monitorului Oficial. Prin însuși faptul publicării în săptămâna respectivă a trei ediții a Monitorului Oficial a fost încălcată clauza stipulată de legiuitor la art. 5 alin.(1) din legea nr. 173-XIII din 06.07.1994 [43], care prevede faptul că, apariția M.O. este una periodică și nu haotică, neregulată, după bunul plac al cuiva. Monitorul Oficial conform catalogului publicațiilor periodice apare în zilele de marți și vineri.

AIS “Moldpres” are obligația să asigure informarea corectă a opiniei publice, iar apariția Monitorului Oficial al RM nr.13 la data de 19 ianuarie 2008 demonstrează odată în plus lipsă de respect față de unele prevederi ale legislației în vigoare. *Numai după publicarea în Monitorul Oficial putem vorbi despre existența actelor oficiale.* Conform prevederilor alin.(3) art.1 din legea nr.173-XIII, *actele oficiale pot fi publicate în alte ediții periodice numai cu trimiterea la Monitorul Oficial.* Atr.3 din legea nr. 92-XV din 01.04.2004 deasemenea reiterează faptul că, actele normative pot fi publicate în alte ediții periodice, precum și difuzate la radio și televiziune, numai făcându-se trimitere la Monitorul Oficial. *Până la publicarea actelor oficiale în M.O. al RM discutăm de aspecte de publicistică sau informare prealabilă, dar nicidecum nu putem vorbi de o informare oficială, fiindcă până la publicarea și apariția Monitorului*

Oficial totul ce urmează a fi publicat nu este decât un zvon, deaceia ar fi bine ca alte publicații, agenții să respecte întocmai legea și numai după publicarea unor acte oficiale în Monitorul Oficial putem vorbi despre existența acestora. O informare corectă garantată de normele constituționale se poate produce numai după publicarea actelor oficiale în Monitorul Oficial.

Pentru cine sunt scrise aceste norme de drept? De ce nu sunt aplicate corect prevederile legislației?

Clauza care prevede expres faptul că, Monitorul Oficial al Republicii Moldova apare periodic a fost ignorată sau interpretată abuziv. **Conform prevederilor DEX-ului**, periodic – care se repetă (regulat) după anumite intervale de timp(egale); **publicație periodică – publicație care apare la intervale regulate de timp**; periodicitate – repetarea periodică a unei acțiuni, fenomen. Urmare a cercetării dicționarelor explicative, constatăm că, legiuitorul din start a statuat faptul apariției M.O. periodic, iar în decursul unei săptămâni Monitorul Oficial trebuie să apară cel puțin o dată pe săptămână, acest fapt deasemenea fiind prestabilit. ***Este inadmisibilă apariția a trei ediții în decursul unei săptămâni a Monitorului Oficial al Republicii Moldova, când în catalogul publicațiilor este prevăzută apariția Monitorului Oficial al RM numai în zilele de marți și vineri ale săptămânii.***

Urmează să urmărim cum coroborează clauzele între ele reflectate în dispozițiile unei norme, sau mai bine spus cum sunt ele interpretate și aplicate.

Însă astăzi în catalogul publicațiilor periodice și pe site-ul www.posta.md găsim publicația periodică cu indexul PM 21128 Monitorul Oficial al RM ce apare marți și vineri, astfel apariția M.O. este prestabilită, deaceia în conformitate cu acest fapt și prevederilor alin.(1) art.5 al legii nr.173-XIII

din 06.07.1994 privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale conchidem că: Monitorul Oficial al Republicii Moldova poate și trebuie să apară numai în zilele de marți și vineri ale săptămânii, deci apariția Monitorului Oficial al Republicii Moldova nr.13 la data de 19 ianuarie 2008 într-o zi de sâmbătă este una ilegală. Editorul a încălcat prevederile normei de drept sus-menționate, iar populația și agenții economici au fost impuși abuziv de către putere/orînduirea cea crudă și nedreaptă să achite tarifele majorate începînd cu data de 19 ianuarie 2008, astfel populația și agenții economici au fost impuși de ANRE prin “colaborare eficientă” cu AIS “Moldpres” să suporte tarifele majorate de la data de 19 ianuarie 2008 și nu de la data de 22 ianuarie 2008 după cum era logic, corect și legal.

Pînă în prezent rîmîne în suspans problema interpretării și apoi a aplicării prevederilor stipulate de legiuitor la art.87 alin.(1) din Codul electoral care este reflectată și în hotărîrea Curții Constituționale nr.14 din 14 august 2009 cu privire la validarea mandatelor deputaților aleși în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XVIII-a [44], unde Curtea constată, că potrivit concluziilor comisiei de experți a Academiei de Științe a Moldovei, calculele efectuate de Comisia Electorală Centrală corespund metodologiei D Hondt, însă legiuitorul este în drept să modifice actualele prevederi, astfel închît repartizarea mandatelor s-ar efectua după criteriul numărul egal de voturi pentru un mandat.

Comisia a menționat, totodată, că aplicarea metodologiei D Hondt avantajează partidele mari și le dezavantajează pe cele mici, partidului majoritar atribuindu-i-se, de regulă, cel puțin un mandat suplimentar.

Curtea Constituțională menționează că Comisia Electorală Centrală a calculat numărul de manda-

te obținut de concurenții electorali prin împărțirea succesivă a numărului de voturi valabil exprimate pentru fiecare concurent electoral la 1, 2, 3, 4... pînă la cifra ce corespunde numărului de mandate stabilit de Parlament, în conformitate cu art.87 alin.(1) din Codul electoral. Aplicarea altor metode de calcul, inclusiv a celei propuse de autorii sesizărilor (*formula corectă, consideră ei, prevede aplicarea criteriului numărului egal de voturi pentru fiecare mandat de deputat. Pentru distribuirea justă a mandatelor este necesar de a afla valoarea numerică a unui mandat de deputat, apoi numărul de voturi valabil exprimate pentru fiecare concurent electoral se împarte succesiv la valoarea numerică a unui mandat, inclisiv sutimile.*), ar conduce la încălcarea dispozițiilor art.87 din Codul electoral. În acest context Curtea subliniază că interpretarea, adoptarea, modificarea, abrogarea legilor sunt de competența exclusivă a Parlamentului (art.66 lit. a) și c) din Constituție) [45]. Subiecții care au sesizat Curtea sunt deputații sau fracțiunile parlamentare și nu însăși partidele politice, fiindcă acestea nu sunt subiecți abilitați cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională. Observăm în acest caz că, Curtea Constituțională comite și i-a unele inadvertențe. **De ce subiecții care au sesizat Curtea, fiind totodată și subiecți abilitați cu dreptul de inițiativă legislativă pînă în prezent nu au depus în Parlament nici o inițiativă legislativă în acest sens?**

Interpretare specifică în dependență de culoarea politică. **Parlamentul Republicii Moldova** prin legea nr.273-XVI din 7 decembrie 2007 pentru modificarea și completarea unor acte legislative [46] **impune unele restricții la ocuparea unor funcții publice**, conform căroră, cetățenii Republicii Moldova care dețin cetățenia altui stat nu pot deține funcția eligibilă de deputat

în Parlament și de Președinte al Republicii Moldova, sau prin numire, anumite funcții publice. Urmare a sesizării de către un deputat a Curții Constituționale pentru controlul constituționalității unor prevederi din legea nr.273-XVI din 7 decembrie 2007 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, **Curtea declară constituționale** [47] **toate prevederile contestate** de către autor și constată că instituind restricția respectivă, legiuitorul național a pornit de la faptul că aceasta este condiționată de un important scop constituțional – necesitatea apărării bazelor regimului constituțional (art.54 alin.(2) din Constituție). **Curtea Constituțională reține faptul că, prin urmare, restricția operată prin legea nr.273-XVI și nr.76-XVI nu aduce atingere nici dispozițiilor constituționale cuprinse în art.4 alin.(1), art.16 alin.(2) respectiv art.17 alin.(1) din Convenția europeană cu privire la cetățenie și inclusiv art.3 din Protocolul adițional nr.1 la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale** [48].

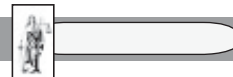
Parlamentul Republicii Moldova de legislatură a XVIII-a prin Legea nr.127-XVIII din 23 decembrie 2009 pentru modificarea unor acte legislative [49] **elimină toate restricțiile instituite anterior** [50] de către legiuitorul de legislatura a XVI-a la ocuparea unor funcții publice de către cetățenii RM care dețin și cetățenia unui stat străin și recunoscute de către Curtea Constituțională ca fiind drept constituționale [51]. Persoanele care, în temeiul Legii pentru modificarea și completarea unor acte legislative nr.273-XVI din 7 decembrie 2007, au fost transferate la un alt loc de muncă sau eliberate din funcție sunt în drept, în baza unei cereri scrise, să fie reîncadrate la locul de muncă precedent sau la un loc de muncă similar [52].

Parlamentul este în drept să

reglementeze orice tip de relații sociale și astfel acestea devin raporturi juridice. Chestiunea pluralității cetățeniei este tratată diferit de către legiuitorul moldav de legislatură a XVI-a și respectiv de legislatură a XVI-II-a (lex posterior derogat prior). Cu toate că Curtea europeană a drepturilor omului (CEDO) a dat chîștig de cauză reclamantului, Curtea Constituțională totuși a declarat toate prevederile legii contestate ca fiind drept constituționale. Avem o situație cînd Curtea Constituțională nu a reținut argumentele invocate într-o hotărîre CEDO, iar ulterior legiuitorul abrogă tacit și într-un caz expres prevederile legii prin care Parlamentul de legislatura a XVI-a a introdus unele restricții la ocuparea unor funcții publice pe motivul deținerii mai multor cetățenii (pluralitatea cetățenilor). Se vede că argumentele invocate de către Parlamentul de legislatură a XVI-a la adoptarea acestor prevederi (restricții, limitări) și deasemenea cele invocate de către Curtea Constituțională (recunoscînd toate prevederile ca fiind constituționale) nu au fost considerate a fi suficiente și temeinice, odată ce Parlamentul de legislatură a XVIII-a a considerat necesar de a reveni la situația inițială (status quo) de pînă la reglementarea acelor relații sociale prin raporturi juridice.

Pe lîngă gravele erori inadvertențele comise de legiuitor sunt o nimica toată. Inadvertențele comise/admise de către legiuitor cu regret sunt cam dese la număr: prin legea nr.113-XVIII din 18 decembrie 2009 pentru modificarea articolului 1516 din Codul civil al Republicii Moldova [53] se exclude alineatul (1), însă **legiuitorul omite faptul că odată ce alin.(1) a fost exclus, atunci alin.alin.(2),(3),(4) respectiv devin alin.alin.(1),(2),(3).**

La art.75 din Codul electoral alineatele (2)-(4) se abrogă în te-

meiul Legii nr.127-XVIII din 23 decembrie 2009 pentru modificarea unor acte legislative [54], însă în cazul când articolul rămîne cu un singur alineat, acesta devine articol unic integral și cifra unu în paranteze (1) urmează a fi omisă sau mai exact exclusă, astfel art.75 din Codul electoral nu va conține alineate.

Deseori legiuitorul face uz de instituția juridică a derogării, iar în unele cazuri am putea spune că face chiar abuz. Prin derogare de la prevederile art.282 alin.(2) din Codul fiscal, în anul 2007, contribuabilii din orașe și municipii, inclusiv din localitățile aflate în componența acestora, cu excepția satelor(comunelor), - subiecți ai impunerii cu impozitul pe bunurile imobiliare cu destinație locativă(apartamente și case de locuit individuale) – vor beneficia de dreptul la reducerea specificată la alin.(2) din articolul menționat în cazul achitării sumei integrale a acestui impozit pînă la 15 august 2007. Trebuie să menționăm faptul că în conformitate cu prevederile art. 282 alin. (2) Cod fiscal, contribuabilii care achită suma integrală a impozitului pentru anul fiscal în curs pînă la 30 iunie a anului respectiv beneficiază de dreptul la o reducere cu 15% a sumei impozitului ce urmează a fi achitat. Legiuitorul i-a decizia la 22 iunie 2007 [55] și adoptă o lege în acest sens, care este promulgată la data de 3 iulie 2007 și respectiv publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova la 6 iulie 2007, astfel conchidem, că prea tîrziu sa “deșteptat” legiuitorul și unica soluție a fost apelarea la acest instrumentariu numit – *derogare*. **Impozitul respectiv este un impozit local, iar în acea perioadă a anului 2007 nu trebuie să uităm faptul că s-au desfășurat alegerile generale locale** [56].

Un alt exemplu: Este cunoscut faptul că, Curtea Constituțională nu se autosesizează prin urmare Curtea

reacționează numai la solicitarea/sesizarea subiecților abilitați cu dreptul de a sesiza Curtea Constituțională în temeiul art.135 alin.(2) din Constituție, iar aceștea sunt expres stabiliți prin legea cu privire la Curtea Constituțională.

Curtea Constituțională în Avizul nr. 4 din 26.12.2000 privind constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului [57] a enunțat următoarele: *“De remarcat că din textul art. 78 alin. (3) și (4) din Constituție reiese că la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova trebuie să participe cel puțin doi candidați. În caz contrar, în lipsa alternativei, ar avea loc nu alegerea, ci desemnarea de facto a șefului statului de către Parlament.”*

Curtea Constituțională revine din odiciu asupra acestei sintagme în temeiul art.72 alin.(1) lit b) din Codul jurisdicției constituționale.

În temeiul art.72 alin.(1) lit.b) din Codul jurisdicției constituționale revizuirea hotărîrii și avizului se efectuează numai la invitația Curții Constituționale, **prin decizie**, adoptată cu votul majorității judecătorilor ei, în cazul în care: se modifică prevederile Constituției, ale legilor și ale altor acte normative în al căror temei a fost pronunțată hotărîrea și emis avizul.

Constatăm faptul că, prevederile Constituției de la art.78 nu au suferit modificări. Onorata Curte în Avizul nr.4 din 26 decembrie 2000 nu a făcut nici o trimitere expresă la prevederile art.78 alin.(6) din Constituția Republicii Moldova. Într-adevăr potrivit art.78 alin.(6) din Constituție, procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova este stabilită prin lege organică, iar legiuitorul prin legea nr.49-XVIII din 30.10.2009 pentru modificarea Legii nr.1234-XIV din 22.09.2000 cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova [58] a stabilit că scrutinul prezidențial poate avea loc și în cazul în care la funcția de Președinte al

Republicii Moldova candidează o singură persoană. Astfel, ca urmare a modificării Legii nr.1234-XIV din 22 septembrie 2000 cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova, avizul urmează a fi revizuit. De ce la data de 26 decembrie 2000 Onorata Curte susține această teză, iar la 27 noiembrie 2009 o exclude?

În cazul când Curtea expunea aceeași teză, însă indica asupra prevederilor art.78 alin. (3), (4) și (6) din Constituție eram întru totul de acord cu hotărîrea Curții Constituționale nr.20 din 27 noiembrie 2009, deoarece prevederile normei constituționale de la art.78 alin.(6) indică asupra faptului că, procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova este stabilită prin lege organică, unde apoi ne confruntăm cu realitatea de după 30.10.2009 stipulată în legea cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova.

În opinia noastră hotărîrea Curții Constituționale nr. 20 din 27 noiembrie 2009 [59] nu este reușit argumentată și motivată. Suntem de acord cu faptul că teza respectivă urma a fi exclusă din Avizul nr.4 din 26.12.2000, **ba chiar și mai mult considerăm că Onorata Curte greșit a inclus această teză în Avizul Curții Constituționale nr.4 din 26.12.2000.** Dacă e să facem o analiză logică a lucrurilor, atunci vom constata faptul că, prevederile art.78 alin.(3) și (4) din Constituție nu au suferit modificări sau completări și atunci această teză cu nimic nu ar putea fi afectată și cele invocate în Aviz *“De remarcat că din textul art. 78 alin. (3) și (4) din Constituție reiese că la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova trebuie să participe cel puțin doi candidați. În caz contrar, în lipsa alternativei, ar avea loc nu alegerea, ci desemnarea de facto a șefului statului de către Parlament.”* ar trebuie să reziste timpului pînă în prezent.

E foarte dificil de-ați recunoaște greșala și deaceia Curtea dacă insistă asupra tezei respective din Avizul nr. 4 din 26.12.2000, atunci trebuia să recunoască drept neconstituțională sintagma *a stabilit că scrutinul prezidențial poate avea loc și în cazul în care la funcția de Președinte al Republicii Moldova candidează o singură persoană* din legea nr.49-XVIII din 30.10.2009 pentru modificarea legii nr.1234-XIV din 22.09.2000 cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova.

Curtea Constituțională a făcut respectiva deducere exclusiv axându-se pe dispozițiile constituționale inserate la art.78 alin.(3) și (4) și în acest caz se vede clar că au dat-o în bară, când urma dispozițiile respective să fie examinate în coroborare și cu prevederile art.78 alin.(6), iar ulterior cu prevederile legii 1234-XIV din 22.09.2000 modificate și completate și în acest caz nimic nu umbra hotărârea Curții Constituționale.

Curtea Constituțională uneori pentru a împăca "*capra și varza*" i-a deciziile cele mai chibzuite, echilibrate și după încheierea deliberărilor, desfășurate cu respectarea prevederilor art.55 din Codul jurisdicției constituționale pune la vot propunerile judecătorilor și în cazul înregistrării parității de voturi sistează procesul. Ex. : Prin decizia Curții Constituționale nr.2 din 8 septembrie 2009 despre sistarea procesului pentru controlul constituționalității Hotărârilor Parlamentului de legislatură a XVIII-a nr.nr.1, 2 și 3 din 28 august 2009, acestea sunt prezumate a fi constituționale [60].

Curtea Constituțională remarcă că orice lege de interpretare nu stabilește norme noi, nu modifică și nu completează legea interpretată. Scopul ei constă în clarificarea normei de drept prin elucidarea conținutului exact și constituie o premiză a aplicării corecte a normelor juridice [61].

Problema interpretării devine și mai actuală astăzi, deoarece urmează a fi efectuată o interpretare oficială a unor prevederi constituționale și legale cu privire la subiecții abilitați cu dreptul de-a adopta o nouă Constituție a Republicii Moldova, numărul de voturi valabil exprimate necesare pentru adoptarea prin referendum constituțional a unei noi Constituții, pragul de reprezentativitate, data intrării în vigoare după confirmarea rezultatelor referendumului de către Curtea Constituțională și promulgării Constituției de către președintele RM (Constituția adoptată de popor urmează a fi supusă procedurii de promulgare sau nu?) și respectiv aplicarea unor prevederi tranzitorii care vor fi esențiale (în nuanțe e succesul) pentru această perioadă. Preambulul trebuie să fie modificat, unde textul: "Noi, reprezentanții plenipotențiarilor ai poporului Republicii Moldova, deputați în Parlament", urmează a fi substituit prin textul: "Poporul Republicii Moldova", iar alineatele de mai jos din preambul urmează a fi redactate.

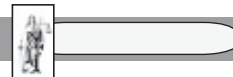
În cazul când Constituția a fost adoptată prin referendum, atunci apare întrebarea: este în drept oare Parlamentul să intervină prin aplicarea instituției revizuirii în Constituție? În opinia noastră este cert faptul că, Parlamentul va fi lipsit de o asemenea prerogativă, deoarece Constituția odată adoptată prin referendum are putere juridică supremă și numai Măria-Sa Poporul poate interveni, însă se prea poate ca dualitatea să persiste și Parlamentul să-și păstreze dreptul de revizuire a Constituției printr-o majoritate calificată de două treimi ceea ce în opinia noastră ar contravine literei și spiritului Constituției odată ce este adoptată de către popor. Sesizarea Curții Constituționale nu este obligatorie în cazul când urmează a fi adoptată o nouă Constituție, însă în opinia noastră Curtea urmează a fi sesizată con-

comitent cu Comisia de la Veneția pentru a primi un aviz consultativ/recomandare din partea specialiștilor/ experților în materie înainte de a supune proiectul noii Constituții referendumului.

Pentru a putea corect aplica prevederile legale urmează ca inițial să fie efectuată o interpretare oficială a acestora și numai ulterior pot fi aplicate prevederile normelor respective. În opinia noastră în situația de fapt creată este obligatoriu de a solicita avizul entității care ulterior în exclusivitate va interpreta prevederile normelor constituționale. Cu toate că nu constituie o atribuție în acest sens (solicitarea avizului pentru inițiativa de adoptarea a unei noi Constituții) a Curții Constituționale considerăm că nu trebuie neglijată la etapa inițială Onorata Curte. Deasemenea considerăm că este oportună sesizarea Curții Constituționale pentru interpretarea prevederilor art.2 alin. (1), art.75 alin.(1), art.141-143 din Constituția Republicii Moldova și exercitarea controlului constituționalității art.146 alin.(1) lit. a) din Codul electoral, astfel vom fi asigurați că procedura de inițiere și desfășurare a referendumului este în strictă conformitate cu cadrul legal existent.

Bibliografie:

1. Ion Dogaru. Dan Claudiu Dănișor. Gheorghe Dănișor. Teoria generală a dreptului. București: Editura Științifică, 1999, pag.379.
2. Cartier Dicționar Enciclopedic. Chișinău: Editura Cartier, 2001, pag.451.
3. Boris Negru. Alina Negru. Teoria generală a dreptului și statului. Chișinău: Bons Offices, 2006, pag.422.
- 4- Ion Dogaru. Dan Claudiu Dănișor. Gheorghe Dănișor. Teoria generală a dreptului. București: Editura Științifică, 1999, pag.403-404. Boris Negru. Alina Negru. Teoria generală a dreptului și statului. Chișinău: Bons Offices, 2006, pag.427.

5. Boris Negru. Alina Negru. Teoria generală a dreptului și statului. Chișinău: Bons Offices, 2006, pag.405.
6. Ion Dogaru. Dan Claudiu Dănișor. Gheorghe Dănișor. Teoria generală a dreptului. București: Editura Științifică, 1999, pag.351-352.
7. Legea nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.36-38 din 14.03.2002, art.210.
8. Legea nr. 294-XVI din 21 decembrie 2007 privind partidele politice // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.42-44 din 29 februarie 2008, art.119.
9. Legea nr. 780-XV din 27.12.2001 privind actele legislative // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.36-38 din 14.03.2002, art.210.
10. www.parlament.md vezi: Stenograma ședinței plenului Parlamentului Republicii Moldova de legislatură a XVI-a din 28 decembrie 2006.
11. www.parlament.md vezi: Stenograma ședinței plenului Parlamentului Republicii Moldova de legislatură a XVI-a din 21 decembrie 2007.
12. Apud: Gheorghe Mazilu. Ni-meni nu-i profet în țara lui. Cugetări și reflecții. Chișinău: F.E.P. Tipografia Centrală, 1996, pag. 155.
13. Ынцелпчуне ши хаз: Селекция ши традучере дин лимбиле русэ ши франчезэ де К Рязцов. Кишинэу: Литература артистикэ, 1989, п.69.
14. Hotărârea Parlamentului nr.4-XVII din 12 mai 2009 privind stabilirea numărului de vicepreședinți ai Parlamentului // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 91 din 13 mai 2009, art.229.
15. Hotărârea Parlamentului nr.5-XVII din 12 mai 2009 privind alegerea prim-vicepreședintelui Parlamentului // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 91 din 13 mai 2009, art.230.
16. Hotărârea Parlamentului nr.7-XVII din 12 mai 2009 privind componența numerică și nominală a Biroului permanent al Parlamentului // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 91 din 13 mai 2009, art.232.
17. Hotărârea Parlamentului nr.6-XVIII din 10 septembrie 2009 privind stabilirea numărului de vicepreședinți ai Parlamentului // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 143 din 16 septembrie 2009, art.391.
18. Hotărârea Parlamentului nr.7-XVIII din 10 septembrie 2009 privind alegerea prim-vicepreședintelui Parlamentului // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 143 din 16 septembrie 2009, art.392.
19. Hotărârea Parlamentului nr.10-XVIII din 10 septembrie 2009 privind componența numerică și nominală a Biroului permanent al Parlamentului // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 143 din 16 septembrie 2009, art.395.
20. Legea nr.447-XVI din 28 decembrie 2006 pentru modificarea și completarea unor acte legislative // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 51-53 din 13 aprilie 2007, art.239.
21. Legea serviciului public nr.443-XIII din 4 mai 1995 actualmente este abrogată // republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova , ediție specială din 9 decembrie 2005. Avizul Curții Constituționale nr. 1 din 3 aprilie 2008 asupra proiectului de lege pentru completarea art.81 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.74-75 din 11 aprilie 2008, art. 6.
22. Legea nr.158-XVI din 4 iulie 2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 230-232 din 23 decembrie 2008, art.840.
23. Legea nr. 355-XVI din 23.12.2005 cu privire la sistemul de salarizare în sectorul bugetar // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 35-38 din 03 martie 2006, art.148.
24. Legea nr.797-XIII din 2 aprilie 1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului // Republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.50 din 7 aprilie 2007, art.237.
25. Legea nr.797-XIII din 2 aprilie 1996 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului // Republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.50 din 7 aprilie 2007, art.237.
26. Legea nr.24-XVII din 15 iunie 2009 privind aplicarea articolului 76 alineatul (3) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.103 din 16 iunie 2009, art.264. Guvernul în acest sens a adoptat hotărârea nr.362 din 9 iunie 2009 pentru aprobarea Avizului la proiectul de lege privind interpretarea articolului 76 alineatul(3) din Codul electoral nr.1381-XII din 21 noiembrie 1997 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.101 din 10 iunie 2009, art.416.
27. Art.94 alin.(2) din Codul electoral introdus prin legea nr. 894-XIV din 23 martie 2000 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 59 din 25 mai 2000.
28. Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.2243-IV din 15 iunie privind dizolvarea Parlamentului // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.103 din 16 iunie 2009, art.269. În opinia autorului corect ar fi fost dacă titlul decretului respectiv era următorul: privind dizolvarea Parlamentului și stabilirea datei pentru desfășurarea alegerilor anticipate(în noul Parlament).
29. Legea nr.24-XVII din 15 iunie 2009 privind aplicarea articolului 76 alineatul (3) din Codul electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.103 din 16 iunie 2009, art.264.
30. Mihai Corj. Lumea Cunoașterii. Chișinău: Concernul "Presa", 2001, pag.236.
31. Hotărârea Parlamentului RM nr 309-XVI din 25 decembrie 2008 pentru modificarea articolului 6¹ din Hotărârea Parlamentului nr.22-XV din 29 martie 2001 cu privire la structura Aparatului Parlamentului, la statul de funcții al Aparatului și al Parlamentului și la asigurarea materială a personalului Aparatului și a deputaților în Parlament // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr.3-6 din 16 ianuarie 2009, art.16.
32. Hotărârea Parlamentului RM nr.442-XV din 24.12.2004 cu privire la raportul comisiei de anchetă privind elucidarea faptelor expuse în interpellările deputatului Semion DRAGAN // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.242-245 din 31.12.2004, art.1064..
33. Legea nr. 317-XV din 18.07.2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.208-210 din 03.10.2003, art. 783.
34. Art.16 din Legea nr. 317-XV din 18.07.2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.208-210 din 03.10.2003, art. 783.
35. Legea nr. 317-XV din 18.07.2003 privind actele normative

ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.208-210 din 03.10.2003, art. 783.

36. Legea nr. 317-XV din 18.07.2003 privind actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.208-210 din 03.10.2003, art. 783.

37. Hotărârea Guvernului nr.361 din 9 iunie 2009 pentru aprobarea Avizului la proiectul de hotărâre a Parlamentului pentru modificarea hotărârii Parlamentului nr.22-XV din 29 martie 2001 cu privire la structura Aparatului Parlamentului, la statutul de funcții al Aparatului și al Parlamentului și la asigurarea materială a personalului Aparatului și a deputaților în Parlament // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.101 din 10 iunie 2009, art.415.

38. Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.2327-IV din 3 septembrie 2009 privind aprobarea regulamentelor militare ale Forțelor Armate ale Republicii Moldova // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 143 din 16 septembrie 2009, art.401.

39. Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.198-V din 1 martie 2010 privind suspendarea acțiunii Hotărârii Guvernului nr.84 din 13 februarie 2010 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 33 din 5 martie 2010, art.64.

40. Hotărârea Guvernului nr.84 din 13 februarie 2010 cu privire la transmiterea unei întreprinderi de stat // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.25-26 din 16 februarie 2010, art.116.

41. Prevedererea respectivă se regăsește și în nouă hotărâre a Guvernului nr. 357 din 13 mai 2009 cu privire la aprobarea Regulamentului circulației rutiere // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 92-93 din 15 mai 2009, art. 409.

42. Legea nr. 176-XVI din 22 iulie 2005 pentru modificarea și completarea Codului electoral // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.107-109 din 12 august 2005, art.535)

43. Legea nr.173-XIII din 6 iulie 1994 privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale // republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.183-185 din 10 octombrie 2008, art.653.

44. Hotărârea Curții Constituționale nr.14 din 14 august 2009 cu privire la validarea mandatelor deputaților aleși în Parlamentul Republicii Moldova de legislatura a XVIII-a // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.127-130 din 21 august 2009, art.15.

45. Ibidem, pag.12.

46. Legea nr.273-XVI din 7 decembrie 2007 pentru modificarea și completarea unor acte legislative // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.84-85 din 13 mai 2008, art.288.

47. Hotărârea Curții Constituționale nr.9 din 26 mai 2009 pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr.273-XVI din 7 decembrie 2007 pentru modificarea și completarea unor acte legislative și din Legea nr.76-XVI din 10 aprilie 2008 pentru modificarea și completarea Codului electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.99-100 din 5 iunie 2009, art.9.

48. Idem.

49. Legea nr.127-XVIII din 23 decembrie 2009 pentru modificarea unor acte legislative // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.197-200 din 31 decembrie 2009, art.664.

50. Legea nr.273-XVI din 7 decembrie 2007 pentru modificarea și completarea unor acte legislative // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.84-85 din 13 mai 2008, art.288.

51. Hotărârea Curții Constituționale nr.9 din 26 mai 2009 pentru controlul constituționalității unor prevederi din Legea nr.273-XVI din 7 decembrie 2007 pentru modificarea și completarea unor acte legislative și din Legea nr.76-XVI din 10 aprilie 2008 pentru modificarea și completarea Codului electoral nr.1381-XIII din 21 noiembrie 1997 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.99-100 din 5 iunie 2009, art.9.

52. Legea nr.127-XVIII din 23 decembrie 2009 pentru modificarea unor acte legislative // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.197-200 din 31 decembrie 2009, art.664.

53. Legea nr.113-XVIII din 18 decembrie 2009 pentru modificarea articolului 1516 din Codul civil al Republicii Moldova // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.197-200 din 31 decembrie 2009, art.656.

54. Legea nr.127-XVIII din 23 decembrie 2009 pentru modificarea unor acte legislative // Monitorul Oficial al

Republicii Moldova nr.197-200 din 31 decembrie 2009, art.664.

55. Legea nr. 144-XVI din 22 iunie 2007 pentru completarea unor acte legislative // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.94-97 din 6 iulie 2007, art.424.

56. Mihai Corj. Caracterul duplicitar al impozitului pe bunurile imobiliare pentru unele categorii de contribuabili // Publicația științifico-practică Legea și Viața, nr.5, 2007, pag.11-21.

57. Avizul Curții Constituționale nr. 4 din 26.12.2000 privind constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 163 din 29 decembrie 2000.

58. Legea nr.49-XVIII din 30 octombrie 2009 pentru modificarea Legii nr.1234-XIV din 22 septembrie 2000 cu privire la procedura de alegere a Președintelui Republicii Moldova // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.159 din 3 noiembrie 2009, art.472.

59. Hotărârea Curții Constituționale nr.20 din 27 noiembrie 2009 pentru revizuirea Avizului Curții Constituționale nr.4 din 26 decembrie 2000 privind constatarea circumstanțelor care justifică dizolvarea Parlamentului // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.174-176 din 4 decembrie 2009, art.23.

60. Decizia Curții Constituționale nr.2 din 8 septembrie 2009 despre sistarea procesului pentru controlul constituționalității hotărârilor Parlamentului nr.1-XVIII, nr.2-XVIII și nr.3-XVIII din 28 august 2009 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.140-141 din 11 septembrie 2009, art.16. Opinia separată din 8 septembrie 2009 a unui judecător a Curții Constituționale // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.140-141 din 11 septembrie 2009, art.16.

61. Hotărârea Curții Constituționale nr.1 din 12 ianuarie 2007 pentru aprobarea Raportului cu privire la exercitarea jurisdicției constituționale în anul 2006 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.6-9 din 19 ianuarie 2007, art.2.